

Universitātei jārada skaistas tradīcijas

Tā jāaudzina jaunatne, kas pareizi izprot 15. maija idejas

Sodien — universitātes 20 gadu svinības rektors prof. M. Prīmanis teica šādu svētku runu:

«1919. g. 28. septembrī ministru prezidents Kārlis Ulmanis kā svētku dāvanu universitātei nesa valdības solījumu neliegt savu atbalstu jaundibinātai augstskolai, un pagājušā gadā prezidents Dr. Kārlis Ulmanis sacīja:

«Man nav bijis un nebūs lielāka prieka par to, ja man ir izdevība un iespēja kaut ko darīt universitātes labā un universitātei palīdzēt, cik tālu tas valdībai iespējams. Es esmu no tām domām vadījies vienmēr līdz šim un vadišos arī uz priekšu.»

Šos vārdus universitātes saime dziļā pateicībā apsvēica kā augstāko atzinību par līdz šim veikto darbu un centās pagājušā 19. pastāvēšanas gadā pielikt visas savas spējas, lai attaisnotu tai parādīto uzticību.

Pagājušais gads mūsu universitātes dzīvē ir bijis spraiga darba, radīšanas un veidošanas laikmets. Ja ne viss ir tā veikts, kā to no mums sagaidīja valdība, sabiedrība un arī pati universitāte, tad izskaidrojumu tam rodām mūsu laika universitātes tapšanas

un attīstības īpatnējos apstākļos. Latvijas universitāte dibināta brīvības cīņu laikā, jo latvieši nekavējās likt pamatus savai pirmajai augstskolai jau valsts pirmajā pastāvēšanas gadā, lai stiprinātu garā savu tautu brīvības cīņai un savas valsts izbūvei.

No vienas puses pēc lielā kara pārveidota pasaules saimniecība un jaunās, patstāvīgās Latvijas īpatnējie apstākļi, kas lielā mērā atšķiras no priekšskara apstākļiem, uzstādīja pilnīgi jaunas prasības jaunatnes izglītības virzienā un apjomā. Tam pievienojās vēl arī jaunas atziņas par ceļiem, kas jāiet tautām, lai tās vislabāk izveidotu savu nākotni un savas īpatnības. Universitāte nedrīkst sastingt, tai jāseko zinātnes attīstībai, tai jāseko tām prasībām, ko uzstāda mūsu valsts dzīvē un īpatnības. Bet pastāvošai pārmaiņai jāpieiet ar lielu uzmanību, vai tas būtu darba iekārtas virzienā, vai arī attiecībā uz personām.

Mums pakāpeniski bija jānāk pie atziņas, ka šis un tas universitātes dibināšanas laikā par parci uztaisītais nav vairs piemērots jaunajiem apstākļiem, ka viena un otra no agrākiem laikiem pārņemta, kaut arī jau

pārveidota, studiju gaita vairs neatbilst valsts un tautas vajadzībām.

Man jāliecina, ka universitātes vadība neatlaidīgi sekojusi šādu trūkumu noskaidrošanai un mēģinājusi tos novērst. Bet jūs sapratīsit tās grūtības, kas tai jāpārvar, lai ikviens universitātes saimes loceklis, izpratīdams jaunā laikmeta prasības, būtu arī no visas sirds šo prasību pildītājs. Jūs ziniet, ka nav viegli atstāt vecas, gadiem ilgi iestaigātas tekas, parašas un uzskatus un radīt pārlicību, ka labu vecu jautājumu atrisināšanu var atvietot ar vēl labāku jaunu.

Tādēļ esiet saudzīgi, novērtējot mūsu jaunās universitātes 19 gadu darbību. Mēs labi apzināties savus trūkumus un esam pārlicināti, ka ar jūsu atbalstu mēs sekmīgi varēsim turpināt savu organizēšanas darbu un savu augšanu. Kad Latvijas 20. g. pastāvēšanas svētkos mūsu dižais zemes saimnieks saņems ziņas no visiem valsts novadiem un iestādēm par darbu un sasniegumiem notecejušos 20 gados, tad tur būs arī redzams tas, ko devis universitātes pastāvēšanas laikā tās darbs zinātnēi un mūsu tēvzemei. —

(Turpinājums 2. lapp.)

Universitātes pateicība

(Turpinājums no 1. lapp.)

Sodien man Prezidenta kungam un valdībai jāzīn, ka visas universitātes saimes dziļi izjūta pateicību par lielo labvēlību un gādību, ko mēs pagājušā gadā esam saņēmuši un kas mums devusi iespēju un spēku katram ar prieku veikt uzliktos pienākumus.

Mūsu tautas Vadona nepārtrauktā labvēlība, ierosinājumi un norādījumi un atkārtotie materiālie pabalsti universitātes un akadēmiskās jaunatnes dzīves kārtīšanai ir mums devuši neatsveramu palīdzību mūsu uzdevumu veikšanā.

Ar Prezidenta un valdības atbalstu pagājušā akadēmiskā gadā nokārtots 1929. g. ierosinātais jautājums par

Romas-katoļu teoloģijas fakultātes, mūsu 12. fakultātes, nodibināšanu,

ar ko ir dabūjis, beidzot, savu pienācīgo veidu un atrisinājumu jautājums par visu mūsu lielāko konfesiju locekļu augstākās izglītības iegūšanu pašu zemē. Tāpat pagājušā gadā ar Prezidenta un valdības laipnu gādību

nodibināts pie universitātes mācības grāmatu apgādniecības fonds,

kas aizpilda lielu robu mūsu zinātniskā literatūrā un kura svētību studejošā jaunatne no gada uz gadu jo vairāk izjutīs. Mums visiem ir zināms, ka gādība par universitāti ir gājusi daudz tālāk par šiem pāris piemēriem, bet visus šeit uzskaitīt es nevaru,

Izjūtu pateicību izsaku šeit mūsu sabiedrībai par sirsniģo atsaucību un gribu palīdzēt mūsu darbā, par daudziem un dažādiem dāvinājumiem un par labi domātiem norādījumiem un padomiem. Vēl mums ir grūtības jaunu mācības spēku audzināšanā, vēl trūkst mums telpas dažiem institūtiem, kā arī līdzekļi šo institūtu iekārtošanai. Viss tas prasa daudz no mūsu valdības, bet mēs neatlaidīgi turpināsim iesāktu darbu, droši zinādami, ka valdība darīs to, kas viņas spēkos.

Mēs gribam radīt skaistas mūsu universitātes tradīcijas, par kurām mūsu izglītības ministrs, profesors Auškaps saka, ka «tās sargājamās, glabājamās un jaunas veidojamās, ar mīlestību un apziņu, ka tās nesīs līdz nākamām paaudzēm to, ko mēs saņēmuši no mūsu tēvēm, ko palielīsim mēs paši darīdāmuši un kas būs pamats tam, ko radīs nākotne.»

Mēs esam daudz no valdības saņēmuši un lūpēc mums jādod daudz pretvērtību. Mēs cenšamies un gribam dot zinātnēi, cik vien tas stāv mūsu spēkos, un mūsu valstij un tautai — 15. maija idejas pareizi izprātušu un tajās augušu jaunatni, kas pēc universitātes atstāšanas savās darba vietās varēs veidot tos jaunus balstus, uz kuriem mūsu valstij un tautai būs jāstāv nākotnē.»